

Livets gaver

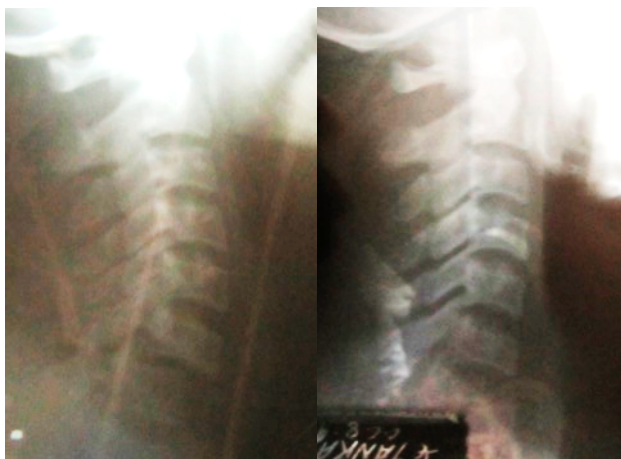
Shankar er 14 år. Han ble lagt inn på sykehuset omtrent samtidig som vi kom hit i september. Han hadde brukket lårbeinet omtrent på midten. Hvis man slår opp i boka på "lårbeinsbrudd" i Norge, står det at de skal opereres og det skal settes inn en metallpinne (margnagle) for å stabilisere bruddet. Da kunne han vært oppe og gått etter ganske kort tid. Vi margnagler ikke her. Dels fordi vi ikke har lært det, dels fordi

en eventuell infeksjon – og det er ikke så uvanlig – ville vært katastrofal. Hvis han skulle opereres, måtte de dratt til Kathmandu. Vårt tilbud er strekkbehandling. Vi ba faren til Shankar velge. Men for ham var det ikke noe valg. Behandling i Kathmandu ville i seg selv langt overstige familiens lille budsjett. I tillegg ville reise- og oppholdsutgifter kommet, og for en liten mann fra landsbygda er Kathmandu en skremmende kaotisk verdensmetropol. Derfor la vi det venstre låret til Shankar i strekk i løpet av vår første uke her og han ble bokstavelig talt bundet til sengen med en 8 kilos sandsekk. Vår ortopediske avdeling ligger slik til at han ikke engang fikk sett solen. Etter seks uker håpet vi å kunne sette ham fri, men undersøkelsene viste dessverre at bruddet ikke var godt nok tilhelet, og han fikk to ekstra uker. Under hele denne behandlingen var faren trofast ved hans side. Alt han ønsket var at sønnen skulle kunne gå igjen, og han vekslet mellom fortvilelse og forsiktig håp.

Det er mange triste familiehistorier her, oftest med fedre som drikker og slår, eller har stukket av fra familien. Faren til Shankar var et flott unntak fra disse historiene. Etter 8 uker kunne vi endelig ta av strekket. Farens skuffelse da sønnen ikke umiddelbart kunne gå er forståelig, men etter noen uker med intens fysioterapi, var han i romjulen stødig nok til å dra hjem med krykker. På julaften hadde vi fest for pasientene og da danset faren av glede mens vi sang julesanger. Han fortalte strålende fornøyd om sønnen som hadde brukket beinet, men som nå kunne gå igjen.

Dagen etter at Shankar ble skrevet ut, kom det en 13 år gammel gutt som hadde falt og brukket lårbeinet. Om de hadde råd til å dra til Kathmandu? Nei.

Før

Etter

I romjulen kom det inn en mann som hadde ramlet ned en skrent. Da han kom til sykehus, var han fullstendig lammet i beina og i armene hadde han kun litt bevegelse i skulder og albue. Røntgenbilde viste en alvorlig nakkeskade mellom 6. og 7. nakkevirvel. I boka i Norge står det at han umiddelbart skal sendes til nevrokirurg som sannsynligvis ville operert ham. Her har vi ingen mulighet til å sende en slik pasient, verken raskt nok eller stabilt nok, og ikke opererer vi i nakken. Så vi

handlet i tråd med boka vår (Primary Surgery), og la også denne mannen i strekk. Det vil si at vi festet en bøyle til skallen hans, og la på 10 kilo strekk. Kontrollrøntgenbildet viste en fantastisk effekt – nakken var på plass! Nå har han ligget nesten 5 uker med strekk og den kliniske effekten er dessverre ikke like fantastisk. Skaden var allerede 8 timer gammel da han kom, så de nervene som var i klem, er nok ødelagt for alltid.

Strekkbehandling av nakken.

Livets gaver? For mange som bor her, er det slike "gaver" livet kommer med: Værsgod, her er 8 uker med strekkbehandling. Værsgod, her er seks uker med en pinne gjennom skallen. Værsgod, to av dine sønner har en hudsykdom som gjør at de utvikler hudkreft i ung alder, værsgod, din eneste sønn (og dermed livsforsikring) har en uheldig neurologisk lidelse, værsgod, din nyfødte datter overlevde dessverre ikke. Og staten her kompenserer dessverre ikke for slike gaver – her er ikke sykepenger, uføretrygd eller pensjon.

Vi prøver vel alle å forhandle om livets gaver. En far her hadde brukt en lokal medisinmann som mellommann i forhandlingene da sønnen på rundt ett år bare ble sykere og svakere. Først måtte han ofre en hane og deretter en gris. Det siste offerkravet var en geit, men da han ikke hadde råd, gikk han til helseposten. Da heller ikke paracet og penicillin derfra virket, kom han til slutt, etter tre måneder, til sykehuset. Det viste seg at han hadde leishmaniasis, en parasittsykdom som blant annet svekker immunsystemet. Vi jobbet i tre dager for å redde ham, men måtte tilslutt gi tapt. Vi skulle så gjerne vært med på å gi ham mer liv i gave.

Sosialkontoret

Helsevesenet i Nepal er i prinsippet finansiert av pasientene selv. Noen har sikkert helseforsikring, men det ser vi ikke så mye til her ute på landsbygda. Noen har ordninger for behandling gjennom arbeidsgiver, det gjelder for eksempel militæret. Ellers er folk her overlatt til egen lommebok (den er som oftest ganske tynn) eller til velvillige familiemedlemmer og naboer (som høyst varierende) når sykehusregningen skal betales. En blindtarmsoperasjon koster omkring 15.000 rupee. Når en ufaglært dagarbeiderlønn er på 150-200 rupee, sier det seg selv at sykdom kan ruinere familier.

En del av sosialkontorets oppgaver er å være muntrasjonsråd. Endre og Simon er deltidsansatte.

Heldigvis har vi et sosialkontor på sykehuset. Der får pasienter som ikke kan betale for seg, støtte til hele eller deler av regningen. Kontoret er på mange måter sykehusets hjerte; i tillegg til at de sørger for at alle får behandling til tross for fattigdom, kan pasienter henvises dit for trøst, oppmuntring og samtale. Dersom pasienter ytrer ønske om forbønn, kan de få det også. Her er det ofte sterke sener – folk her er som regel ikke vant til at ting blir gitt dem gratis.

Fysio-kollega

I midten av januar var jeg så heldig å ha en fysioterapeutkollega her i halvannen uke. Sabin Abt fra Sveits var på besøk for å bidra i distriktshelseprosjektet, men av ulike årsaker ble hun mer på sykehuset enn først tenkt. Det var utrolig fint, for det er ikke alltid så enkelt å være eneste fagperson innen mitt felt her. Ikke så rent sjelden tenker jeg at jeg skulle hatt mer erfaring, særlig fra sykehus. Og rett som det er kjenner jeg behovet for å diskutere ulike kasuistikker med noen som tenker i samme baner. Det kjentes derfor som en gave å få en kollega hit som både var erfaren, hadde jobbet i sykehus lenge og som nå driver med rehabilitering.

Slagbehandling ved fysioterapeut Sabin.

Medforfatteren

Hverdagen

Nå er vi midt i vinteren, men vi kan kanskje i utgangspunktet ikke skryte så mye av kuldegrader. Det kryper ned mot 4-8 grader om natta her, men forskjellen hjemmefra er at det ikke er så mye varmere inne. Så lue og boblejakke er godt å ha både morgen og kveld. De sier at våren kommer om et par uker, og vi gleder oss.

Ellers har vi nettopp passert halvveis i oppholdet, og feiret det med en liten ferietur – til et annet misjonssykehus vest i Nepal, nærmere bestemt Tansen. Om vi ikke kunne valgt noe litt mer annerledes fra hverdagen her?

Markus Mollestad og Endre ble gode venner i Tansen.

Vi bor sammen og jobber sammen og mye dreier seg om syke mennesker og sterke skjebner. Vi får unnskyldt oss med at vi fikk truffet gode venner (familien Mollestad og familien Øvregaard) i samme livssituasjon, samt at vi fikk noen dager i Kathmandu helt uten sykehusnakk. Å komme til storbyen etter fire måneder i Okhaldhunga kjentes litt som å komme tilbake til 2000-tallet etter å ha oppholdt oss i "gamledager". Høydepunktet var å spise pizza på verandaen til Anette Helgestad, som vi bodde hos mens vi var i hovedstaden. Sjelden har pizza smakt så godt som den gjorde etter måneder uten mulighet til å få tak i slik mat.

Nyttårsaftnen 2011: Pizza på Anettes veranda i Kathmandu. Herlig!

Siden november har vi opplevd at Åshilds mormor, Magnes far, Dorotheas far og Martins farfar har gått bort. Alle har vært gamle og mette av dage, men det er likevel trist når viktige menneskers liv tar slutt. Følelsen av å være langt borte har blitt forsterket hver gang, også fordi det er så vanskelig å komme seg herfra med upålitelige flyavganger og lange ventedager på flyplassen. Vår lille kjernefamilie har derfor ikke dratt hjem i begravelser, men minnet dem herfra. Men teamet har stadig manglet noen og kontinuiteten har ikke vært helt som vi hadde tenkt oss. Akkurat nå er Erik hjemme i Norge, og vi må klare oss som best vi kan uten "overlege".

Quiz

Quizen i forrige nummer var et lurespørsmål, men det var flere av dere som hadde tilstrekkelig bibelkunnskap til å vite at "stall" ikke er nevnt i det hele tatt. Det er en antakelse man har gjort ut fra at han ble lagt i en krybbe. Likevel er det all grunn til å tro at han ikke hadde sikker fødselshjelp, men ble født under omstendigheter som innebærer 5-15% risiko for å dø i løpet av sine første fem leveår; ingen jordmor eller mulighet for keisersnitt, ingen neonatal resuscitasjon, dårlig vaksinedekning og få behandlingsmuligheter ved selv de enkleste infeksjoner.

Dette nummerets quiz er tilbake til det medisinske: Denne pasienten kom inn med utslettet som dere ser bilde av, mage- og leddsmerter samt feber og blod i avføringen. Hva skyldes det?

Det er godt å ha sterke sønner når man skal hjem fra sykehuset!

Hilsen
Åshild, Martin, Endre og Simon.

Støtt gjerne fondet for utbygging av Okhaldhunga Sykehus. Da brukes Normisjons
kontonummer: 1503.02.13537
Overføringen må merkes: "Fond Okhaldhunga sykehus. Prosjektnummer: 118.15.354"